

**BİR FELSEFE FENERİ:
VEHBİ HACIKADİROĞLU**

Tarihçi Kitabevi Yayınları • 149

Genel Yayın Yönetmeni

Necip Azakođlu

Editörler

Mustafa Günay

Mehmet Akay

Yayına Hazırlayan

Nevin Azakođlu

Kapak Fotođrafı Çekimi

Feyzi Açıkalin

Kapak ve Sayfa Tasarımı

Ahmet Çevik

Birinci baskı: Ocak 2021, İstanbul

Boyutlar: 13,5 x 21 cm

Sayfa sayısı: 224

ISBN: 978-975-2466-41-8

Baskı ve cilt

İnkılâp Kitabevi Baskı Tesisleri

Çobançeşme Mah. Altay Sk. No: 8 Yenibosna,

Bahçelievler/İSTANBUL

+90 (212) 496 11 11

Sertifika no: 44066

© Yayın hakları Tarihçi Kitabevi'ne aittir.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan

kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya

edilemez, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Tarihçi Kitabevi

Sertifika No: 17618

Moda Caddesi, No: 104/A, Moda, Kadıköy/İSTANBUL

Tel: 0216 418 68 86 GSM: 0530 370 74 11

www.tarihcikitavevi.com info@tarihcikitavevi.com

Vehbi HACIKADİROĞLU

1919 yılı Alanya doğumlu olan Vehbi Hacıkadiroğlu, İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Mühendisliği bölümünden 1943 yılında mezun oldu. İller Bankası'nda beş yıl mühendis olarak çalıştıktan sonra ticaret hayatına atılarak yaklaşık 25 yıl boyunca müteahhitlik yaptı. Gençliğinden beri felsefeyle ilgilenen Hacıkadiroğlu, 1975'teki emekliliğinin ardından kendisini felsefe çalışmalarına adanmıştı.

1980'den sonra çok sayıda telif ve çeviri esere imza attı. Kitapları arasında *Kavramlar Üzerine* (1981), *Bilginin Doğası ve Kaynakları Üzerine* (1981), *Algılama, Duyma ve Bilme* (Derleme 1984), *İnsan Felsefesi* (2000), *İnançtan Bilgiye* (2002), *Bilgi Felsefesi* (2002), *Kavramlar Üstüne* (2003) ve *Özgürlük Ahlakı* (2002), *Özgürlük Hukuku* (2. Baskı, 2013) bulunuyor. Bertrand Russell, John Locke ve bazı felsefecilerden çeviri eserleri vardır.

1987 yılında Arda Denkel ve Erkut Sezgin'in de katkılarıyla yayımlamaya başladığı *Felsefe Tartışmaları* (A Turkish Journal of Philosophy) adlı dergiyi 2001 yılında Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi'ne devretti. Dergi, The Philosopher's Index'te listelenen ilk Türk felsefe dergisidir. 1988 yılında Türkiye Felsefe Kurumu'nun, 2000 yılında da "Türk felsefe dünyasına yaptığı katkılar dolayısıyla" Muğla Üniversitesi'nin onur plaketiyle ödüllendirildi. Vehbi Hacıkadiroğlu'nun düşünürlüğü ve felsefeye yaptığı katkıları inceleyen *Vehbi Hacıkadiroğlu Armağanı: Felsefe Tartışmaları* adlı kitap, Doğan Özlem, Hayrettin Ökçesiz, Ahmet İnam, Kaan H. Ökten, Cemal Yıldırım ve Şükrü Argın gibi 29 ismin katkısıyla hazırlandı.

2005 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından Vehbi Hacıkadiroğlu'na "insan ve toplum bilimleri alanında yaklaşık yirmi yıldır büyük fedakârlıklarla dergi çıkarma, kitap yazma ve çeviriler yapma konusunda örnek bir düşün insanı tavrı sergilediği ve yaptığı faaliyetlerle felsefenin ilerlemesine, sosyal ve kültürel yaşamın gelişimine ve ülkemizle diğer ülkeler arasında ilişkilerin gelişimine katkıda bulunduğu için" 'Fahri Felsefe Doktoru' unvanı verildi. Hacıkadiroğlu 2007 yılında aramızdan ayrıldı.

İÇİNDEKİLER

SUNU	7
1. Açılış Konuşması	9
(Etkinlik tarihinde Alanya Keykubat Üniversitesi Rektör Yar. Leyla Harputlu)	
2. Alanya’da Bir Felsefe Feneri: Doğumunun 100. Yılında Vehbi Hacıkadiroğlu	11
(Murat Yücel- Alanya Belediye Başkanı)	
3. Bir Anma Etkinliğinin Öyküsü	13
(Mehmet Akay)	
4. Vehbi Hacıkadiroğlu’nun Anısına	16
(Erkut Sezgin)	
5. Vehbi Hacıkadiroğlu Düşüncesinde Eğitim	59
(H. Haluk Erdem)	
6. Nevi Şahsına Münhasır Bir “Felsefe Dostluğu”na Dair	67
(Şükrü Argın)	
7. Yanlış Bilgi Olur mu? Bilgi Yanlış Olur mu?	79
(İlhan İnan)	
8. Vehbi Hacıkadiroğlu’nun İnsan Anlayışı	108
(Mustafa Günay)	
9. Vehbi Hacıkadiroğlu’nun Atatürk Devrimleri Üzerine Görüşleri: 1923-1938 (I)	114
(Hatice Nur Beyaz Erkızan)	
10. Felsefenin ve Aydınlanmanın Güncelliği	146
(Uğur Pişmanlık)	

11. Özgürlük Hukuku Üzerine	157
(Mehmet Akkaya)	
12. Alanya'da Bir Fener.....	190
(Harun Rızatepe)	
13. Vehbi Hacıkadıroğlu İçin.....	193
(Doğan Özlem)	
14. Vehbi hacıkadıroğlu: Bir Felsefe Dostumun Ardından.....	196
(İlhan İnan)	
15. İnançtan Bilgiye Uzanan Yolda Vehbi Hacıkadıroğlu	204
(Feyzi Açıkalin)	
ÖZGEÇMİŞLER	209

VEHBI HACIKADIROĞLU İÇİN'**Doğan ÖZLEM**

Değerli konuklar ve izleyiciler,

Sayın Vehbi Hacıkadiroğlu, İstanbul Teknik Üniversitesi mezunu bir mühendis olarak otuz yıla yakın bir süre mesleğini icra ettikten ve 55-60 yaşlarına geldikten sonra mesleki faaliyetine son vermiş ve tüm mesaisini felsefe çalışmalarına ayırmıştır. Yaşamının ancak son yirmi beş yılında felsefeyle yoğun şekilde ilgilenmiş olmasına rağmen Sayın Hacıkadiroğlu'nun telif ve çeviri kitapları ve dergi yayıncılığı ile düşünce ve kültür yaşamımıza yapmış olduğu katkılar, yaşamları boyunca felsefeyle meşgul olmuş, eserler vermiş olanların, özellikle akademisyen felsefecilerimizin çoğunun katkılarından çok daha fazladır.

Telif ve Çeviri Eserleri

Sayın Hacıkadiroğlu'nun yayımlanmış sekiz telif eseri bulunmaktadır. Bunlar, *Kavramlar Üstüne (1981)*, *Bilginin Doğası ve Kaynakları Üzerine (1981)*, *Bilgi Felsefesi (1985)*, *Özgürlük Ahlakı (1990)*, *Özgürlük Hukuku (1992)*,

---

1 Yazarın, İstanbul Teknik Üniversitesi Senatosu tarafından Vehbi Hacıkadiroğlu'na verilen fahri doktora için 25 Kasım 2005'te İstanbul'da düzenlenen törende yaptığı konuşmanın metnidir.

İnançtan Bilgiye (1995), Felsefe Yazıları (1998), İnsan Felsefesi (2000) adlarını taşımaktadır.

Sayın Hacıkadiroğlu'nun yedi çeviri kitabı mevcuttur. Bunlar, **Felsefe Sorunları, Bertrand Russell'dan (1980), Dış Dünya Üzerine Bilgimiz, Bertrand Russell'dan (1980), Rastlantı ve Zorunluluk, J. Monot'dan (1997), Dil, Doğruluk ve Mantık, A.J. Ayer'dan (1998), Bertrand Russell, Yaşamı, H. Gottschalk'tan (1984), Algılama, Duyma ve Bilme, Derleme (1984), İnsan Anlığı Üzerine Bir Deneme, John Locke'tan (1992)** adlarını taşımaktadır.

Felsefe Tartışmaları Dergisi

Sayın Hacıkadiroğlu, bir felsefe dergisini kişisel imkanlarıyla ve tek başına (Arda Denkel ve Erkut Sezgin'in katkıları da anmadan geçilemez) uzun yıllar yayımlamış olmakla, ülkemizde bir başka örneği olmayan bir dergicilik hizmeti vermiştir. Sayın Hacıkadiroğlu, *Felsefe Tartışmaları* dergisinin 27. sayısını yayımladıktan sonra derginin yayını Boğaziçi Üniversitesi üstlenmiştir. 1987 yılında yayımlanmaya başlayan dergi, bugün Boğaziçi Üniversitesi yayını olarak 33. sayısına ulaşmıştır. Dergi, felsefe (ve genellikle düşünce) dergiciliğinin maalesef hâlâ gelişmemiş olduğu ülkemizde 33. sayısına ulaşabilme başarısını gösterebilmiş tek felsefe dergisi olma niteliğini korumaktadır.

Söyleşi, Bildiri ve Konferansları

Sayın Hacıkadiroğlu, bugün 86 yaşında olmasına rağmen hemen hiçbir önemli felsefe toplantısını kaçırmamaya gayret etmektedir. Toplantılarda sunduğu çok sayıda bildirisi bulunan Sayın Hacıkadiroğlu'nun yine çok sayıda söyleşi gerçekleştirdiği ve konferanslar verdiği bilinmektedir.

Armağan Kitabı

Sayın Hacıkadiroğlu için 2002 yılında *Vehbi Hacıkadiroğlu Armağanı* adlı bir armağan kitap yayımlanmıştır (Everest Yayınları, İstanbul). 474 sayfalık kitaba 29 yazar katkıda bulunmuştur.

Hacıkadiroğlu'nun Deđerini Bilmek

Sayın Hacıkadirođlu, son yirmi beř yıl içinde felsefeci, dūřünür ve yazar olarak kùltür ve dūřünce yařamımıza katkıları ve olumlu etkileri çok fazla olmuř deđerlerimizden birisidir. Felsefe dūnyamızda özgün dūřünce üretmiř ender felsefecilerimizden biri olduđu kadar, ùlkemizde felsefenin yaygınlařması yolunda önemli hizmetlerde bulunmuřtur.

Kùltür ve dūřünce yaşamımızdaki saygın yerini çoktan almış olan Hacıkadiroğlu'nu kendisine verilecek fahri doktora nedeniyle bir kez daha kutlar, İstanbul Teknik Üniversitesi Senatosu'na da eski bir mezununa göstermiş olduğu kadirşinaslık dolayısıyla saygılarımı sunarım.

Kaynak:

Doğan Özlem, *Persona*, Notos Kitap, 2014. s.130-132.

VEHBI HACIKADİROĞLU: BİR FELSEFE DOSTUMUN ARDINDAN¹

İlhan İNAN

Vehbi Hacıkadiroğlu, 88 yaşında aramızdan ayrıldı. Felsefe çalışmaya emekliliğinden sonra, 60'lı yaşlarında başlayan Vehbi Bey, herhangi bir üniversite eğitimi görmeden kendi kendini yetiştirmiş ve bu 30 yıla yakın süre içerisinde 8 telif kitap, 7 çeviri kitap ve 100'den fazla makale yayınlamıştır. Türkçe dilinde en saygın felsefe yayınlarından olan *Felsefe Tartışmaları* dergisini kurmuş ve 14 yıl boyunca editörlüğünü yapmıştır.

Vehbi Bey ile ilk tanışmam 1998 yılında oldu. Yurt dışından yeni dönmüş, eski hocam ve dostum Suvar Köseraif'in erken ölüm haberini almıştım. Geriye yayınlanmış yalnızca bir sayfalık kısa bir makale bırakmıştı. Bu önemli düşünürümüzün değerinin tarih içinde unutulabileceği korkusuyla Vehbi Bey'i arayıp *Felsefe Tartışmaları*'nda Suvar Köseraif için bir bölüm ayrılmasını istediğimde kendisi severek kabul etmiş, ilk tanışıklığımız bu vesile ile olmuştu. Vehbi Bey 79 yaşında ben ise 36 yaşındaydım. O zamandan bu yılki ölümüne kadar geçen 10 yıl içinde aramızda gerçek bir dostluk gelişti. Ancak bu, olağan bir dostluk türü olmadı. Bir araya geldiğimizde ne güncel politikadan konuşurduk ne de

---

1 (İlk yayın *Felsefe Tartışmaları* Dergisi, Sayı 38, 2007, s.2-6)

ailevi ya da maddi sorunlardan; yalnızca tek bir konumuz vardı, o da felsefe. Vehbi Bey’le olan bu özel ilişkimizi ayrı bir kategoride değerlendirdim. Adına da “felsefe dostluğu” dedim. Alanya’da yaşıyordu. Ancak sık sık İstanbul’a ziyarete gelirdi. Her gelişinde beni arar ve hafta içi bir gün sabah saat 10:30’da Boğaziçi Üniversitesi’ndeki odamda buluşup iki saat boyunca felsefe tartışırdık. Tam tamına saat 12:30 olduğunda da üniversiteden ayrılırdı. Vehbi Bey geldiğinde koltuğuna oturur, ben de hemen kahvelerimizi getirirdim. Birkaç dakika süren bu hazırlık döneminden sonra Vehbi Bey hemen konuya girerdi. Daha ilk cümlesinden konuşmak istediği felsefi problemi önceden kafasında tasarlamış olduğu belli olurdu. Örneğin şöyle derdi: “*İlhan Bey, insan olmak nedir, anlamıyorlar*”, ya da “*Saniyorlar ki özgürlük bir tanrı vergisi*”, ya da “*Bilgi kavramı ne kadar yanlış anlaşılmış*”... Hep geleneksel bazı felsefi görüşlere yönelik bir eleştiri cümlesi ile başlardı. Sonra Platon’dan, Descartes’ten ya da Kant’tan örnekler vererek bu büyük filozofların nasıl bu konularda yanılmış olduklarını anlatır, beni de provoke ederek hemen tartışmanın içine çekmeyi becerirdi. En sıklıkla konuştuğumuz konu özgürlük olmuştur; özellikle özgürlük ve bilgi arasındaki ilişki. Defalarca bu ilişkinin geleneksel felsefede nasıl yanlış anlaşıldığını vurgulamıştır. Savunduğu görüşlerin çoğuna aslında katılırdım, ancak bir konuda hep çatışırdık. Ben kişi özgürlüğünün deterministik bir dünyada olanaklı olmadığını söylerdim; O da bu görüşü savunanların ne idüğü belirsiz bir *irade* (istenç) kavramına başvurmak zorunda kaldıklarını söylerdi. Bu konuda en sevdiği alıntı Locke’a aitti: “*Bir insanın istencinin özgür olup olmadığını sormak, onun uykusunun çevik ya da erdemin kare olup olmadığını sormak kadar anlamsızdır.*” Locke’dan aldığı bu destek ile, geleneksel felsefede genellikle bir tanrı